

Samordning och tillämpningsbestämmelser för de sociala trygghetssystemen, yttrande till socialdepartementet

Förslag till socialnämndens beslut

1. Socialförvaltningens förslag till yttrande tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Yttrande lämnas till socialdepartementet enligt socialnämndens förslag.

Ärende

Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag om nya regler för hur de sociala trygghetssystemen ska samordnas inom EU. Regeringen vill ha synpunkter på betänkandet.

Socialförvaltningen har tagit fram ett förslag till yttrande där Linköpings kommun föreslås framföra följande:

1. Förslagen som helhet stärker den fria rörligheten i Europa, vilket Linköpings kommun anser vara positivt.
2. Förslaget som utökar möjligheten för en arbetslös att ta med sig försäkringsförmånen till ett annat land, underlättar för den enskilde att söka jobb där arbetstillfällen finns.
3. Förslaget innebär en ändrad klassificering av vissa förmåner, vilket medför att förmånen kan betalas även vid bosättning i annan medlemsstat. Dessa förändringar kommer sannolikt att bidra till en ökad rörlighet även för t ex äldre med vårdbehov och funktionsnedsatta.
4. När det gäller förslaget om bättre samordning av informationsutbyte genom stärkta förvaltningsregler och teknik, så anser Linköpings kommun att dessa förändringar är viktiga och nödvändiga för att säkerställa att sociala förmåner utbetalas till de som är berättigade till dem.

Yttrande föreslås lämnas enligt socialförvaltningens förslag.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse 2017-02-02
Förslag till yttrande

Bakgrund

Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag om nya regler för hur de sociala trygghetssystemen ska samordnas inom EU. Regeringen vill ha synpunkter på förslaget eller materialet i betänkandet, och Linköpings kommun har tillsammans med 89 andra remissinsatser erbjudits att yttra sig.

Den fria rörligheten för personer är en grundprincip som garanteras av EU. Varje unionsmedborgare och deras familjemedlemmar har rätt att röra sig, bo, studera, arbeta, etablera sig eller tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat. EU:s politik syftar till att göra det lätt att röra sig och vara verksam inom EU:s område. Socialförsäkringen och den sociala tryggheten är annars en nationell angelägenhet. Men i ett internationellt sammanhang finns behov av gemensamma regler när personer flyttar mellan olika länder så att de till exempel inte förlorar intjänad pension, lättare får tillgång till sjukvård och i vissa fall kan få en förmån utbetald även när de befinner sig i ett annat medlemsland. Förslaget till revidering av förordning 883/2004 syftar till att reglera hur olika sociala trygghetsförmåner samordnas. Med social trygghet avses socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och hälso- och sjukvård.

Förslaget är inriktat på fyra samordningsområden där förbättring krävs: Tillgång till sociala förmåner för personer utanför arbetskraften, förmåner vid långvarigt vårdbehov, arbetslöshetsförmåner och familjeförmåner. Varje medlemsstat har rätt att fastställa utformningen av sitt eget socialförsäkringssystem och vilka förmåner som tillhandahålls, vilka villkor för berättigande som gäller, hur förmånerna ska beräknas och vilka avgifter som ska tas ut. Varje medlemsstat har även rätt att besluta om alla grenar av den sociala tryggheten, såsom ålderspension, arbetslöshetsförmåner och familjeförmåner, förutsatt att de nationella bestämmelserna står i överensstämmelse med unionsrättens principer, särskilt angående likabehandling och icke-diskriminering.

Förslagets syfte och innehåll

Bestämmelserna omfattar alla medborgare i en EU/EES-stat och bygger på ett antal grundprinciper; (1) endast ett lands lagstiftning ska vara tillämplig, (2) likabehandling, (3) sammanläggning av försäkringsperioder, (4) proportionellt beräknade förmåner, (5) utbetalning av förmåner får inte hindras eller minskas på grund av att förmånstagaren eller familjen bor i en annan medlemsstat och (6) administrativt bistånd mellan myndigheterna i medlemsstaterna.

1. För det första syftar ändringsförslaget till att klargöra de omständigheter under vilka medlemsstater kan begränsa tillgången till sociala förmåner som rörliga EU-medborgare utanför arbetskraften gör anspråk på.

2. För det andra syftar ändringsförslaget till att skapa ett enhetligt system för samordning av förmåner vid långvarigt vårdbehov och tillhandahåller en definition av och en förteckning över dessa vårdförmåner.
3. För det tredje föreslås nya system för samordning av arbetslöshetsförmåner. Detta gäller en sammanläggning av försäkringsperioder för att erhålla eller bibehålla rätten till arbetslöshetsförmåner, export av arbetslöshetsförmåner och fastställande av vilken medlemsstat som ansvarar för utbetalningen av arbetslöshetsförmåner till gränsarbetare och andra som arbetar i ett annat land.
4. För det fjärde omfattar förslaget nya bestämmelser för samordning av familjeförmåner avsedda att ersätta inkomstbortfall under perioder för vård av barn.
5. Dessutom förstärks förvaltningsreglerna om samordning av sociala trygghetsfrågor vad gäller informationsutbyte om och kontroll av sådana arbetstagares socialförsäkringsstatus för att förebygga möjlig orättvis behandling eller missbruk.
6. Förslaget omfattar även en rad tekniska ändringar, bland annat åtgärder för att göra det lättare att upptäcka bedrägerier eller felaktigheter i tillämpningen av förordningarna, samt underlätta samverkan mellan staterna vid återkrav. I detta syfte ska det bli tillåtet för medlemsstaterna att regelbundet utbyta personuppgifter.

Synpunkter på förslaget

1. Förslaget som helhet, om förbättrad samordning av de sociala trygghetssystemen, stärker den fria rörligheten i Europa, vilket Linköpings kommun anser vara positivt.
2. Förslaget som möjliggör utökad rätt för en arbetslös att ta med sig försäkringsförmånen till ett annat land är bra. Det underlättar för den enskilde att söka jobb där arbetstillfällen finns.
3. Av förslaget framgår att även socialtjänstlagen kommer att omfattas av samordningsreglerna. Åtgärder enligt socialtjänstlagen såsom vård i hemmet eller vid särskilda boenden ska ses som ”vårdförmåner” som ska samordnas enligt kapitlet för förmåner vid långvarigt vårdbehov. Linköpings kommun emotser regeringkansliets konsekvensanalys avseende samordning av EU-medborgares likabehandling då det gäller rätt till bistånd enligt socialtjänstlagen. Av remissunderlaget är det svårt att utläsa om samordningen avser även andra biståndsbeslut såsom t ex ekonomiskt bistånd, och vilka eventuella effekter det i så fall kan få för Sveriges kommuner. Vidare benämns vårdbidrag, tillfällig föräldrapenning, assistansersättning, handikappersättning och bilstöd

som kontanta förmåner i samordningen. Klassificeringen som kontantförmån innebär att förmånen kan betalas även vid bosättning i annan medlemsstat, medan en klassificering som vårdförmån innebär att den enbart kan erhållas i bosättningslandet. Äldreomsorg är att se som en ”kombinationsförmån” som har drag av både vård- och kontantförmån. Dessa förändringar kommer sannolikt att påverka delar av kommunens verksamhet och bidra till en ökad rörlighet även för t ex äldre med vårdbehov och funktionsnedsatta.

4. Samordning av vissa familjeförmåner berör främst föräldrapenningen för svensk del. Den föreslagna ändringen verkar inte få någon effekt på den svenska tillämpningen.
5. När det gäller förslaget om bättre samordning av informationsutbyte genom stärkta förvaltningsregler och teknik, så är avsikten att undvika felaktigheter och lättare kunna avslöja eventuellt missbruk av sociala förmåner. Kommunen anser att dessa förändringar är viktiga och nödvändiga för att säkerställa att sociala förmåner utbetalas till de som är berättigade till dem.

Kommunala mål

Kommunens yttrande kan främst kopplas till målet ”En kommun som är en stark röst regionalt, nationellt och internationellt”

Uppföljning och utvärdering

Kommissionen kommer att lägga fram en utvärderingsrapport om tillämpningen av det nya instrumentet för Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén, fem år efter tillämpningsdagen för de ändrade förordningarna, och därefter vart femte år, i enlighet med riktlinjerna om bättre lagstiftning.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningskontoret

Socialförvaltningen

Paul Håkansson

Anita Lhådö

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Socialdepartementet